

מאמר ד"ה

להבין ההפרש בין שבת

לראש חודש

מכ"ק אדמו"ר

שלמה זלמן מקאפוסט

בן כ"ק אדמו"ר יהודה ליב

בן כ"ק אדמו"ר הצמח צדק

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

יו"ל לראשונה מכת"י מעתיק

ד' שבט תשפ"ב

נערך ע"י עקיבא שבריק

לעילוי נשמת שולמית בת זכריה ע"ה
ורפואה שלימה ליבדל לחיים יחיאל בן מרים בלומא

*Spreading the waters from the spring of the
Holy Baal Shem Tov requires much
time, effort and great detail.*

We need your financial support.

To donate via Paypal or Zelle

please use the links below:

לתרומות והנצחות

<http://paypal.me/ashavrick>

Zelle ashavrick@gmail.com

To be added to the weekly email, please contact me
at: Ashavrick@gmail.com

קיצור לשונו מאגרת של המגן אבות שנדפס בריש ספרו:

צריכים אנו ... להתחזק בעבודת ה' במוח ולב...ללמוד דא"ח יותר מטבעו ורגילותו...ומה שלומד דא"ח, יחשוב אח"כ בע"פ במוחו כל הדרוש כסדר ד' פעמים בהעמקה והתקשרות דעתו בחזק, וכל המרבה הרי זה משובח עד שיהיה נקנה במוחו ממש כו'. וזהו עבודה יקרה מאד שעיי"ז נעשה אדם אחר לגמרי.

(קטעים מתוך הספר המלך במסיבו כ"ה תשרי תש"ל אודות הספר מגן אבות)

כ"ק הרבי: בכלל, המאמרים מיוסדים על מאמרי הצמח צדק אלא שישנם הוספות. ועד"ז מאמרי אדמו"ר מהר"ש מיוסדים על מאמרי הצ"צ, ובפרט כפי שניתן להווכח עתה כאשר נדפסו הרבה מאמרים מהצ"צ רואים שהרבה ענינים נמצאים שם.

כ"ק הרבי: בעבר, כאמור, לא היו לומדים את ה"מגן אבות" והיתה אימרה שגורה בפי חסידים שאין ללמוד בו, אבל עתה יכולים ללמוד בו, כיון שהם מיוסדים על תורות הצ"צ.

רש"ג: מתחילה הייתי ירא ללמוד בספר "מגן אבות" אך כיון ששמעתי מכ"ק מו"ח (הריי"ץ) שהם מיוסדים על תורת הצ"צ, הוריתי היתר לעצמי.

כ"ק הרבי: הם מאמרים ערבים ("זיי זיינען גישמאקע מאמרים"), והם מיוסדים על תורת הצ"צ עם תוספת ביאור.

מאמר להבין ההפרש בין שבת לראש חודש

מכ"ק אדמו"ר שלמה זלמן מקאפוסט

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

להבין¹ ההפרש בין שבת לראש חודש, דכתיב והיה מידי חודש בחדשו ומידי שבת בשבתו, וכתיב שער החצר הפנימית כו', ביום השבת יפתח וביום החודש יפתח. גם להבין מהו שראש חודש נקראת ראש, כמו שכתוב ובראשי חדשיכם, ראש חדשים לעמך נתת, לפי שיום ראש חודש, כלול החיות של כל שלושים ימי החודש, והשבת לא נקראת ראש. והלא השפע דששת ימי המעשה, נמשך מיום השבת, כדאיתא בזוהר, שית יומין מתברכין משביעאה. ואם כן, השבת גם כן, כולל כל ששת ימי החול שאחריו, וגם הששת ימים שלפניו, מתעלים ונכללים בו, ולמה לא נקראת ראש. וגם הלא השבת היא גבוה יותר מראש חודש כידוע, ואיך הוא נכלל בראש חודש.

ויש לבאר ענין מולד הלבנה. הנה ידוע, שבחצי החודש השני, מתחיל להתמעט אור הלבנה, מיעוט אחר מיעוט, עד שביום המולד, בהרגע שקודם המולד, נחשך אורה לגמרי, שאין בה אפילו נקודה כל שהוא מהאור. ובזמן המולד, מתגלה בה נקודה אור, והולך ומיתוסף בכל יום, עד חצי החודש, שמתמלא כל כדור הלבנה אור, שאז היא במילואה. ויש להבין שרש בחינת חשך ואור למעלה. הנה אור, הוא ענין התגלות הארה, מבחינת העלם העצמיות. כידוע הכלל, שהעצמיות של כל דבר, הוא תכלית ההעלם. על דרך משל, עצם הנפש, הוא תכלית ההעלם וההסתור, ורק לפעמים נמשך ומתגלה מהעלם עצמות הנפש, במדה, להיות התפעלות עצומה, כמו שמחה מופלגת וכדומה, או במחשבה. שיש סתם מחשבה שאינו נוגע לעצם הנפש, ויש מחשבה שחושב בענין מה שכל חיי נפשו תלוי בזה, אזי נתפס עצם הנפש ממש בהמחשבה. או על דרך משל, דיבורי אהבה ושנאה, זהו נקרא אור. וכמו על דרך משל, אור הנר, שאין זה עצם הנר, כי אם התפשטות האור, להאיר למרחוק, בחלל הבית. וכמו רבי מאיר, שהיה נקרא כן, לפי שהיה מאיר עיני חכמים בהלכה, דהיינו התפשטות וגילוי מעצם חכמתו השכלה ושכל לתלמידיו.

¹ המאמר נדפס כאן לראשונה מכתב יד מעתיק, ומיוסד על מאמר ד"ה ויאמר יהונתן וביאורו מכ"ק אדמו"ר הזקן, הנדפס במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"א ע' תקכח. וראה אור התורה דברים ח"ד ע' א'תתפט.

והנה החסד נקרא גם כן בשם אור, כמו שכתוב וירא אלקים את האור כו', וכתיב אך טוב וחסד ירדפוני, כי טוב חסדיך כו', שהחסד שנקרא טוב, הוא אור. והיינו כי ענין החסד הוא ירידת והתפשטות השפע, מדריגה אחר מדריגה עד למטה מטה, שזהו עיקר ענין החסד כו' כמו שמבואר במקום אחר באריכות, ושמטעם זה נקרא גם כן בשם מים, שכמו המים יורדים מגבוה לנמוך, וכל שנמוך יותר, יתקבצו שם המים ביותר, כן כל מה שיומשך השפע למטה ביותר, הרי זהו תכלית ועיקר ענין החסד, ולכן נקרא בשם אור. וכמו כן אהבה נקרא אור, כידוע שְׁאֵהֶבֶתָ גִמְטְרִיא שני פעמים אור, והיינו כי האהבה היא הפנימיות של החסד, שמה שמשפיע טוב וחסד לחבירו, הוא מפני שאוהב אותו. וכמו כן יובן למעלה, דכתיב אהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד. פירוש, מפני האהבה העליונה שיש במאציל ברוך הוא לנשמות ישראל, ולהיות התגלות אלקותו יתברך בעולם, על כן משכתיך חסד, הוא ענין גילוי אלקות, מעילה ועלול עד למטה מטה. וזהו ממעלה למטה וממטה למעלה.

זהו מדריגות אברהם אבינו עליו השלום, שהיה איש החסד, ונקרא אברהם אוהבי, שהיה הלוח ונסוע הנגבה כו', דהיינו אהבה עזה מתלהבת ומתלהטת כאור בוערה, להיות המשכת והתגלות אלקות למטה מטה, ואהבת את הוי"ה. וזהו שאמר זכור אב נמשך אחריך כמים. ובמדרש רבה, יהי אור, זה אברהם, שהתחיל להאיר כו'. ואהבה זו היא שרש לקיום רמ"ח מצות עשה, שהם בכלל חסדים עליונים, להיות התגלות אלקות למטה מטה, דירה בתחתונים. וזהו שנקרא רמ"ח אברים דמלכא, כמו האבר הוא כלי לחיות הנפש, וגם ממשיך בתוכו החיות מהנפש, כן על ידי המצות, נמשך גילוי אלקות ודירה בתחתונים, וזהו כמו ממעלה למטה, לפי שאהבת עולם אהבתיך, שהוא ענין אהבה הגנוזה במאציל ברוך הוא לנשמות ישראל, על כן משכתיך חסד להיות גילוי אלקות מעילה ועלול.

כן ממטה למעלה, לפי שהאהבה הוא להיות גילוי אלקות למטה, על כן היא קיום המצות, שנמשך על ידם דירה בתחתונים. ובזה יובן מה שמצינו בתורה כמה סיפורי מעשיות מענין החסד שעשה אברהם, הכנסת אורחים, והוא עומד עליהם כו' וירץ לקראתם, ויטע אשל. וברוחניות גם כן, כמו שכתוב ואת הנפש אשר עשו בחרן, ויקרא בשם הוי"ה כו', שהכניס כל באי עולם תחת כנפי השכינה. ולא נזכר מזה על יצחק כלל, והיינו לפי שזהו רק מדת אברהם אוהבי ואיש החסד כו'. ויצחק, היה מדתו בחינת גבורה, דהיינו יראה ופחד ה' בלבו, שהוא בטל ונכלל באלקות לגמרי, ובחינה זו נקרא חשך, מפני שני טעמים. הראשון, שהאהבה, הוא בחינת התפעלות שמורגש ונראה. אבל היראה, עד שהוא בטל ונכלל ממש, אין זה מורגש ונראה כלל. השני, לפי שזהו

בחינת חשך, לגבי עולמות, כמו שיתבאר. היוצא מזה, שבחינת אור וחשך, למעלה, זהו בחינת ומדריגת חסד לאברהם, וגבורות דיצחק.

וביאור הענין, דהנה בקריאת שמע אומרים, שמע ישראל הוי"ה אלקינו כו', ואהבת את הוי"ה כו'. פירוש, שאהבה הנזכר לעיל, שהוי"ה יהיה אלקיך, באה ונמשכת איך שהוי"ה אלקינו הוי"ה אחד. וידוע בכלל, שזהו בחינת יחודא עילאה. וביאור אופן ההתבוננות בזה, דכתיב אני הוי"ה לא שניתי, דהיינו שכל סדר השתלשלות כו' אין פועל שום שינוי במהותו ועצמותו. שגם לאחר שהאציל, נקרא הוא כמו קודם שהאציל וברא. וכמאמר, אתה הוא עד שלא נברא העולם כו'. ואיך הוא זה. היינו לפי שמקור דמקור החיות של כל סדר השתלשלות, אינו ממהותו ועצמותו יתברך כלל, כי אם מבחינת זיו והארה בעלמא, והוא הנקרא בלשון הקבלה, מלכות דאין סוף. ואין הכוונה ששייך שם ציור ספירות נצח והוד כו', כי אם כמו שבעשר ספירות דאצילות, מלכות הוא בחינת ההתגלות של כל ספירה ומדה, כן מה שאומרים מלכות דאין סוף, הכוונה הוא בחינת ההתפשטות וההתגלות דאין סוף ברוך הוא, ונקרא גם כן אור אין סוף. ומבחינת זו דמלכות דאין סוף, נמשך הקו וחוט כו'.

וידוע המשל בחסידות וכתבי האריז"ל, שהוא רק כמו שלוקחים טפה אחת מים אוקיינוס. נמצא, שהוא הארה דהארה. וגם המשכת קו זה, הוא דוקא לאחר הצמצום דחלל ומקום פנוי, שלא היה אפשר שיתצמצם כללות האור, וישאר רק קו כו', כמו שמבואר במקום אחר. והנה בבחינת קו זה, הוא שנאצלו עשר ספירות דאדם דבריאה דכללות, דהיינו אדם קדמון. ודיצירה, היינו עקודים נקודים. ודעשיה, שהם עשר ספירות דאצילות. ואחר כך נתהוו עשר ספירות הנבראים והיצורים והנעשים. אבל בבחינת עצמיות וכללות האור דאין סוף ברוך הוא, דהיינו בחינת מלכות דאין סוף, אין שייך כלל שום מציאות מעשר ספירות כו'. וכיון שאין שייך מציאות עשר ספירות, ממילא מובן, שאין שייך שום מציאות לכל סדר השתלשלות. ומה שמצד כח ויכולת דאין סוף ברוך הוא, הכל יכול, היה יכול להיות מבחינת זו, אצילת ספירות, הוא בדרך ואופן אחר לגמרי, מכמו שהוא עכשיו חכמה וחסד, וגם לא עשר דווקא, כי אם שהיה אפשר להאציל רבוא רבבות ספירות לאין קץ כו', בכמה וכמה אופנים שונים, כידוע ומבואר בכמה מקומות. וזהו שאמר אליהו זכרונו לברכה, אנת הוא חד ולא בחושבן. פירוש, שאין ערוך אליו כלל, כמו שמבואר במקום אחר. וזהו שאמר, לפני אחד מה אתה סופר. פירוש, שאין שייך כלל מספר לספירות. ועל זה נאמר, וכל קומה לפניך תשתחוה. פירוש כל קומה, היא אפילו קומת אדם קדמון, שכולל לכל השתלשלות, כידוע שרגלי אדם קדמון מסתיימים בעשיה, מכל מקום, לפניך, תשתחוה, שבטל במציאות לגמרי. כי אף על פי שאדם קדמון, מלביש להקו וחוט מאור אין סוף, היינו

רק לבחינת חיצוניות הקו. אבל לפניך, זהו פנימיות הקו, כמו שבראשיתו דבוק לעיגול הגדול דמלכות דאין סוף, גם קומת אדם קדמון תשתחוה, ששוה כמו עשיה ממש.

והנה זהו סדר ההשתלשלות בבחינת חיצוניות, וכמו כן הוא גם כן בבחינת הפנימיות. והוא ענין ההפרש בין בחינת גן עדן, לעולמות. וההפרש בכלל, הוא על דרך שאומרים, בורא נפשות וחסרונן כו', להחיות בהם נפש כל חי. פירוש חסרונן, הוא מזון, ההכרח לקיום וחיות האדם, כלחם ובשר. ולהחיות בהם, זהו תוספת חיות, לפקח ולתענוג בכל הפירות ויינות, שגורמים תוספת חיות ותענוג. וכמו ההפרש בין חיי העני, לחיי שלמה המלך עליו השלום. כן עולמות נקרא, מה שחיים וקיימים בחיצוניות, על דרך שהם עולם. וגן עדן, הוא ענין השגת מהות אלקות, שנהנים מזיו השכינה, ומתענגים השגתם והשכלתם תענוג נפלא לאלקות ממש. ויש כמה בחינות, פנימיות, ופנימיות לפנימיות, כמו שכתוב, באור פניך יהלכון, התהלך לפני, והוא ענין גן עדן התחתון וגן עדן העליון כו'. וזהו רק עולם הנשמות. ויש עולם התחייה, ואלף השביעי, ושבע שמיטות הוא יובל, ונו"ן אלף יובלות. וכל זה הוא רק בבחינת הארת הקו וחוט, ועל זה נאמר מלכותך מלכות כל עולמים. מלכותך, הוא עצמיות מלכות דאין סוף. מלכות כל עולמים, זהו הקו וחוט. כל, גימטריא חמישים, שכל הנו"ן אלף יובלות, הם רק בבחינת זו.

וזהו שמע ישראל. פירוש, שיעמיק ויתבונן, איך שהוי"ה אלקינו. הוי"ה, הוא בחינת אור הקו וחוט, כידוע ההפרש בין שאר כל הנשמות שהם בבחינת הכלים, לשם הוי"ה שהוא בבחינת אורות כו'. ולכן הוא שם העצם, כי האורות וכלים, הם עצמות וכלים. ומכל מקום, הוא גם כן רק שם, כמו שכתוב אני הוי"ה לא שנית, הוא שמי כו', וכנזכר לעיל. אלקינו, פירוש, שלנו, שמאיר בבחינת גילוי בפנימיות, זהו על ידי צמצום דחלל ומקום פנוי. הוי"ה אחד, הוי"ה זה השני, קאי על כללות האור, מלכות דאין סוף, שנקרא גם כן הוי"ה, לפי שהוא גם כן בחינת התפשטות והתגלות האור דאין סוף. אך הוי"ה זה הוא אחד. פירוש, שהוא בחינת חד ולא בחושבן, שאין ערוך אליו, ולפני אחד מה אתה סופר כו', כנזכר לעיל.

ומזה יבא לבחינת ואהבת את הוי"ה, שיהיה אלקיך ממש, שיתלהב ויתלהט כרשפי שלהבת מתלהבת כאש בוערה, שהוי"ה ממש יהיה אלקיך, בבחינת גילוי, למטה מטה, בכל לבבך ובכל נפשך, הוא שלשה לבושי הנפש, מחשבה דיבור ומעשה כו', כי נפש הוא אותיות. וגם את העולם נתן בלבם, שכמו כן יהיה התגלות אלקות בעולמות, שלא יסתירו כו'. והטעם, שאהבה זו באה דוקא מהתבוננות הנזכר לעיל, הוא מפני שני דברים. הראשון, כי על ידי התבוננות הנזכר לעיל, יבין איך שבכל סדר ההשתלשלות, הם בבחינת ריחוק גדול מעצמיות אור אין סוף ברוך הוא, ואזי שייך אהבה הנזכר

לעיל. שמבחינת החסד ואור, שהוא להיות התגלות אור אין סוף למטה. וכמו על דרך משל, הלבנה, שאינה מאירה, כי אם שמתרחקת מהשמש.

והענין כי שמשא וסיהרא, הם בחינת משפיע ומקבל. כידוע, שכדור הלבנה, הוא עצם חשוך. ורק, שהוא עצם מוכן לקבל אור מהשמש, ולהיות בבחינת מְאֹר בלילה. אך זהו דוקא בחצי החדש הראשון, שהיא בבחינת ריחוק מהשמש, אזי היא יכולה להיות בחינת מְאֹר בלילה, על ידי האור שמקבלת מהשמש. אבל בחצי החדש השני, שמתחלת להתקרב להשמש, עד הרגע שקודם המולד, שכל כדור הלבנה היא תחת השמש ממש, אזי הוא חשך לגמרי, ואינה בבחינת מְאֹר כלל, לפי שבטילה לגבי אור השמש. כי זהו כלל, בכל משפיע ומקבל, שכשהמקבל הוא בבחינת קירוב אל המשפיע, אזי לא יוכל להשפיע לתחתון, היינו כמו תלמיד היושב לפני רבו, לא יוכל אז להשפיע מאומה לקטן ממנו, לפי שכל ההשפעה, היא בבחינת הגבלה ושיעור איזה יש במשפיע, וכשיושב לפני רבו, אזי הוא בבחינת ביטול לפני רבו, וגם איידי דטריד למבלע, לא פליט. רק, כשמתרחק מרבו, אז נעשה משפיע לזולתו.

וכמו כן יובן, שאהבה זו שמבחינת חסד ואור, אין שייך כי אם בבחינת ומדריגה זו, שמוצא כל סדר ההשתלשלות בבחינת ריחוק כו'. וכמו מי שעומד אצל מים, אין שייך שצמא למים. רק, כשרחוק מהמים כו'. ועוד, כי אהבה הוא בחינת התפעלות והרגשה, יש מי שאוהב כו', ואין זה שייך כי אם בבחינת זו, שכל סדר ההשתלשלות הוא בבחינת ריחוק, שאז הם בבחינת איזה מציאות יש, וזהו בחינת ומדריגת אברהם, שהוא בחינת אהבה ואור חסד לאברהם, שבאה מבחינת הריחוק דווקא.

ויצחק הוא מדת היראה והפחד, בבחינת חרדה ורעדה, עד שבטל ונכלל לגמרי, והוא על ידי התבוננות אחרת, שמביא לידי יראה וביטול. והיינו כי אהבה הנזכר לעיל, הוא מהתבוננות בבחינת ממלא כל עלמין, שהוא בחינת אור וגילוי מאין סוף ברוך הוא. ויש התבוננות בעצמות אין סוף ברוך הוא, מה שהוא נעלם, למעלה מבחינת גילוי אור. ובבחינה זו כתיב, את השמים ואת הארץ אני מלא, ולית אתר פנוי מיניה. ולכן, שם שמים שגור בפי הכל כו', כדאיתא בתורא אור. וגם עיקר ההתהוות וקיום של כל סדר ההשתלשלות, הוא מבחינת זו דוקא, כמבואר במקום אחר. שעיקר ההתהוות וקיום, הוא מבחינת סובב כל עלמין. ובחינה זו, היא אמיתיות בחינת מקיף ועיגול הגדול, שנושא וסובל את כל החלל ומקום פנוי כו'. כי אלו היה נמשך מעט תוספת גילוי אור, מבחינת ההעלם דעיגול הגדול, היה מתבטל לגמרי כל המקום של החלל ומקום פנוי, כמבואר באריכות בדרוש שלש פעמים בשנה יראה. ועל זה נאמר, מעונה אלהי קדם ומתחת זרועות עולם. שמבחינה זו, הוא עיקר תוקף קיום העולם. נמצא, שבבחינת התבוננות זו, הוא מוצא את עצמו בבחינת קירוב ממש לעצמות אין סוף

ברוך הוא, וכמו שכתוב, אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו. ולכן, נופל עליו חרדה ורעדה, עד שבטל ונכלל לגמרי, וכדכתיב על לעתיד לבא, שיהיה ונגלה כבוד הוי"ה וראו כו', לבוא במערות הצורים כו' מפני פחד הוי"ה כו'.

והנה בחינה זו נקרא חשך, לפי שאין זה בבחינת גילוי אור. שאהבה, הוא התפעלות, שמורגש ונראה. אבל בחינת יראה וביטול לגמרי, אינו מורגש ונראה כלל. רק, שבטל ונכלל לגמרי בעצם, שאינו שום מציאות כלל, אם לא שויתי ודוממתי. ועוד, כי בחינה זו הוא חשך, לגבי עולמות. שאף על פי שבעצם, בבחינה ומדריגה זו, היא יותר גילוי כו' כמובן. אבל לגבי עולמות, הוא חשך לגמרי, למעלה מגילוי אור. וכמו הגבורה, שהוא ענין עלייה והסתלקות כו'. והדוגמא לזה, הוא מה דאיתא, אור צח, אור מצוחצח, אוכם הוא, קדם עילת העילות. פירוש אור צח כו', זהו האור כמו שנמשך בסדר ההשתלשלות על ידי מזלות כו'. אבל קדם עילת העילות, הוא אוכם, למעלה מבחינת גילוי אור בסדר ההשתלשלות. וזהו, כל נהורין, מתחשכאן קמיה. פירוש, מה שהוא נהוראן בסדר ההשתלשלות, זהו לפי שהן בבחינת ריחוק. אבל כשמתקרבים קמיה, מתחשכאן לגבי ההשתלשלות, לפי שהם למעלה מבחינת גילוי אור. וכמו כן הוא בבחינת היראה ופחד, שבטל לגמרי. אף על פי שבעצם, יש בבחינה זו, יותר גילוי. אבל לגבי עולמות, הוא חשך לגמרי, וזהו מצד הקירוב והריחוק.

ובכל זה יובן ענין אור וחשך דלבנה וענין המולד, למטה בגשמיות, וכמו כן למעלה בבחינת סיהרא כו'. דהנה נתבאר לעיל, שהלבנה, היא עצם חשוך, ורק שמוכן לקבל אור מהשמש, ולהיות מאור בלילה. ולכן, בחצי החדש השני, שמתחלת הלבנה להתקרב אל השמש, אזי מתמעט אורה, מיעוט אחר מיעוט, עד שברגע שקודם המולד, נחשך אורה לגמרי, שלא נשאר בה אפילו חצי נקודה. והיינו כי זה שהלבנה מקבלת האור מהשמש, הוא בשינוי המהות. שאף על פי שמאירה בלילה, מכל מקום, הוא רק לילה. ולכן, אף על פי שכשמתקרבת אל השמש, יש בה אז יותר מאור השמש, מכל מקום, אינה יכולה כלל להיות מאור בפני עצמה למטה, לפי שבטילה לגבי אור השמש, כמו שרגא בטיהרא. וכנזכר לעיל, בכל משפיע ומקבל, שכשהמקבל בבחינת קירוב אל המשפיע, הוא בטל לגמרי, ולא יוכל כלל להשפיע. ובזמן המולד, מתחלת להתרחק מן השמש, ונולד בה אז נקודת אור, והולך ומיתוסף עד חצי החדש, שמתמלא כל כדור הירח מאור השמש.

וכמו כן יובן כל זה למעלה, בבחינת סיהרא, שהיא בחינת המלכות, כנסת ישראל דלעילא. דהנה המלכות נקראת שדה המכפלה או מערת המכפלה, לפי שאינה ככל הספירות דאצילות, שהם רק בבחינת אחד, דהיינו באצילות. ובמלכות, יש שני בחינות עשר ספירות. הראשון, עשר ספירות שהם לעולם באצילות, ומאיר בהם האור משם

הוי"ה. השני, עשר ספירות שהם מקור החיות דבריאה יצירה עשיה, נשמות ומלאכים והיכלות, דהיינו מפנימיות הכלים ואמצעות הכלים וחיצוניות הכלים, שהם בבחינת ירידת והתפשטות החיות דבריאה יצירה עשיה. ועשר ספירות אלו, הם הנקרא סיהרא, שמאיר בבחינת לילה וחשך דבריאה יצירה עשיה.

והנה, מחצי החדש השני, מקבלת המלכות מבחינת גבורות דיצחק, ואזי הוא בבחינת אור חוזר, ממטה למעלה, שמתעלית דבריאה יצירה עשיה לאצילות, לקבל האור מבחינת שמשא, דהיינו גילוי אור אין סוף המאיר בעשר ספירות דאצילות. ואף על פי שהוא אז בבחינת גילוי אור ביותר, כמובן, מכל מקום, הוא בבחינת חשך, לגבי בריאה יצירה עשיה, לפי שהיא אז, למעלה מבחינת גילוי אור דבריאה יצירה עשיה, ורק שבטילה אל אור השמש דאצילות. ומה דאיתא בזוהר ובכתבי האריז"ל, שבזמן מיעוט הירח, יש יניקה לחיצונים ביותר. ולכאורה, כיון שמתעלה לאצילות, ומתקרבת אל אור השמש, הוי הוא רחוק מיניקת החיצונים ביותר. הענין, כידוע ומבואר בכמה מקומות, שברוחניות, אין שייך הסתלקות, שלא ישאר מאומה במקום שהיה. כי אם, ענין העלייה, הוא בבחינת הפנימיות, דהיינו האורות ופנימיות הכלים, חכמה בינה דעת חסד גבורה תפארת. אבל בחינת חיצוניות הכלים, דנצח הוד יסוד, אינו מסתלק. שאם כן, היה חורבן העולם. ולכן שייך אז, מבחינת החיצונים, תוספת יניקה כו'. וזהו עד המולד.

וברגע של המולד, מתחלת המלכות לקבל מבחינת אור חסד לאברהם, ולכן נולד בה נקודת האור, היינו שמתרחקת מאור שמש הוי"ה דאצילות, ומתחלת להאיר דבריאה יצירה עשיה, ממעלה למטה, בבחינת אור ישר, ואזי הוא ראש חודש, ואף על פי שאין בה אז רק נקודה, ואחר כך הולך ומתוסף בה אור. ולכן המועדים בחצי החדש במילוי הלבנה, פסח וסוכות. מכל מקום, בעת קבלתה הנקודה, היא ראש חודש, שכולל כל שלושים ימי החדש, לפי שזהו בחינת נקודה, שלמעלה מהתפשטות. וכמו יו"ד של שם הוי"ה, שלמעלה מהאורך ורוחב דה', והוא ענין מה שמבואר בסידור שער הראש חודש, שבראש חודש, מקבלת המלכות המוחין מהחכמה עילאה, שלא על ידי המדות, ולכן נקודה זו היא כולל כל החיות של שלושים ימי החדש. ורק, שבבחינת הגילוי למטה, הוא רק נקודה.

והנה המובן מזה, שברגע זו של המולד, יש בכאן חיבור שני הפכים כאחד. ממה שהיה מקודם, בחינת עליות בבחינת אור חוזר, בעילוי אחר עילוי כו', שזהו על ידי קבלתה מבחינת חשך גבורות דיצחק, תתחיל לקבל מבחינת אור חסד לאברהם, להיות בבחינת התפשטות להאיר למטה, בבחינת אור ישר. ואם כן, צריך להיות לזה הכח ממקום גבוה ביותר. וכמו על דרך משל למטה, באדם, כשהוא בכעס ודין, אי אפשר שיתמלא

תיכף שמחה וחסד, כי אין מרחמים בדין, אם לא שיומתק תחלה דין, שיהיה בו גופא התכללות מחסד, שאז יוכל להתהפך מדין לחסד ושמחה. כמו כן הוא למעלה בבחינת המלכות, שכדי שממה שמקבלת תחלה מבחינת גבורות דיצחק, הוא בבחינת אור חוזר ועליות, תתחיל לקבל מבחינת חסד לאברהם, ולהאיר בבחינת אור ישר, צריך להיות מיתוק הגבורות, שגם הגבורות יהיה כלולות מחסדים, ואזי יוכלו לקבל מבחינת אור החסד ממש, ולהאיר בבחינת אור ישר. וזהו שכתוב גבי ראש חודש, שער החצר הפנימית הפונה קדים כו', וביום החדש יפתח.

ועתה יש לבאר ענין השבת. הנה ראש חודש הוא בחינת יצחק, שהרי קודם המולד הוא חשך לגמרי, מפני קבלתה מבחינת הגבורות דיצחק. וגם בשעת המולד, אין בה כי אם נקודה, וכל הכדור הוא חשך. ולכן, בחינת ראש חודש הוא בחינת יצחק. ובכל חודש, יש ארבע שבתות. והשבת, הוא בחינת אור החסד לאברהם, וכדכתיב אברהם הוליד את יצחק. כן, מכל ארבע שבתות החדש, שהם בחינת ומדריגת חסד לאברהם, נעשה העלייה דראש חודש בבחינת אור חוזר, בעילוי אחר עילוי, עד תכלית העילוי. וביאור הענין, מה שהשבת הוא מדריגת חסד לאברהם, כתיב ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך וביום השביעי שבת כו'. וצריך להבין לשון תעבוד ועשית, משמע שהוא ציווי, כמו חג הסוכות תעשה כו', גדילים תעשה לך כו'. והרי באמת, הוא רק רשות ולא ציווי. והענין, שהעבודה דששת ימי החול, הם הל"ט מלאכות המבוארים במשנה, הזורע והחורש כו' הגוזז את הצמר כו' הבונה, שהוא ענין מזון לבוש בית. וכח וחיות אלו השלש דברים, דמזונות ולבושים ובתים, הוא ממה שנפל בשבירת הכלים, מעולם התווה דמלכין קדמאין, בשבעים שרים דנוגה דעשיה, וזהו ענין גלות ישראל לבין האומות, כדי לברר מהם הניצוצות.

וזהו ענין מאמר רבותינו זכרונם לברכה, כדי להוסיף עליהם גרים, דהיינו על ידי שעוסקים עמהם במשא ומתן, ומרויחין מהם מזון לבוש בית, שמהם קיום וחיות האדם, ובכח זה הוא מתפלל במסירת נפש ולומד תורה ומקיים מצות מעשיות, על ידי זה מתבררים הניצוצות ונכללים בעצמות אלקות ממש, כמו הקרבנות, שנאמר בהם קרבן להוי"ה, אשה להוי"ה. וזהו שכתוב, ימי שנותינו בהם שבעים שנה. פירוש בהם, הוא לשון בהמיות, דהיינו בהעסק דמזון ולבוש בית, שהם הכל רק תיקון הגוף ונפש הבהמית, ועל זה נקצב שיעור ימי חייו של האדם על פני האדמה, שבעים שנה, כדי לברר מה שנפל משבע מלכין קדמאין, בשבעים שרים דנוגה. וזהו ימים יוצרו, הלא צבא לאנוש עלי ארץ.

ומה שכתוב, ואם בגבורות שמונים שנה, הוא בירור יותר נעלה. וזהו ענין ששת ימים תעבוד ועשית. שעל פי נגלה, הענין הוא להתיר עשיית מלאכה, דכיון דאת השמים

ואת הארץ אני מלא, ולית אתר פנוי מיניה, הרי זה כמרים יד לפני המלך. ולכן, הוצרכה התורה להתיר זה, והיינו מפני שיש פרסאות כו'. ועל פי רוחניות וסוד, הרי זה ציווי ששת ימים תעבוד ועשית, בבחינת הבירורים, דמזון ולבוש בית כו', שמתעלים ונכללים עצמיות אלקות, כנזכר לעיל.

אך להבין זה, איך הוא בכח האדם, על ידי מסירת נפש שלו, להעלות הניצוצות, בעצמיות אלקות ממש. הלא מסירת נפש, הוא על ידי התבוננות והשגה, שהוא על ידי שכל אנושי של נפש השכלית. ואפילו השכל של הנפש האלקית, כמו שמלוּבש בנפש השכלית, הוא גשמיות, לגבי הנפש האלקית, כמו קודם שנתלבשה בגוף. והרי זה כמו ריחוק הערך, מגשמיות לרוחניות. וגם הנשמה, כמו שהיא למעלה, בבריאה יצירה עשיה, הוא בחינת נברא, בעל גבול. ואיך תוכל להעלות הניצוצות, בעצמיות אלקות, שהוא בחינת בורא, בלתי בעל גבול, ובלתי בעל תכלית, אין לו תחלה, ולא תכלה. אך הענין, כי באמת, על ידי הנשמה, הוא בירורי הניצוצות ועלייתם, רק בבחינת מקור ושרש הנשמה. דהיינו שנפש דעשיה, מעלה הבירורים, בבחינת מלכות דעשיה כו'. ואחר כך, בשבת, מתעלים הניצוצות ונכללים בעצמיות אלקות. וזהו ששת ימים תעבוד כו', וביום השביעי שבת להוי"ה, והיינו כי השבת היא עונג, כדכתיב וקראת לשבת עונג, עונג קרא ליום השבת. פירוש, שהמאציל העליון ברוך הוא, קרא והמשיך עונג בבחינת יום השבת, היינו שנשפל ונמשך מעצמיות התענוג דאור אין סוף ברוך הוא, מה שעצמותו הוא תענוג, שעשוע המלך בעצמותו, שהוא תענוג הפשוט, שלמעלה מתענוג המורכב, שיתענג מהעלאת הבירורים ואתהפכא חשוכא לנהורא. וזהו שכתוב, וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. פירוש, שנשפל ונמשך, היינו שנתצמצם מעצמיות התענוג הפשוט, להתענג מכל אשר עשה בששת ימי החול.

וזהו שאמר בסעודה דמעלי שבתא, דא היא סעודתא דחקל תפוחין, ועתיקא קדישא כו' אתיין לסעדא בהדא. פירוש, שנשפל העונג העליון דעתיקא קדישא, בבחינת המלכות, להתענג מהעלאת הבירורים הנכללים בה במעלי שבתא. ועל זה נאמר, צחוק עשה לי אלקים, כמו שעושים לפני מלכים ושרים, שחוק, מדברים נבזים ושפלים, שאין שייך באמת שיתענגו המלך והשרים מזה, רק שהוא בחינת ירידה והשפלה, שמתצמצם להתענג מזה. כן באמת, אין שייך כלל למעלה, שיהיה תענוג מהעלאת הבירורים ואתהפכא דחשוכא לנהורא, מאחר שבאמת, קמיה, כחשיכה כאורה. ורק, שנמשך ונשפל ומתצמצם, להתענג בזה. והנה, ירידת והשפלת העונג העליון דעתיקא קדישא, בבחינת המלכות, להתענג מכל אשר עשה, זהו ודאי בחינת ומדריגת חסד לאברהם. ועל ידי זה, אחר כך, ביומא דשבתא, היא עליית המלכות עם כל הבירורים, בבחינת עצמות התענוג הפשוט כו', שלמעלה מהתענוג דמכל אשר עשה. וזהו

שאומרים בסעודתא תניינא דיומא דשבתא, דא היא סעודתא דעתיקא קדישא, וחקל תפוחין אתיין כו'. וזהו אברהם הוליד את יצחק. שמבחינת ירידת והשפלת העונג במעלי שבתא, להתענג מכל אשר עשה כו', שזהו בחינת אברהם כנזכר לעיל, נעשה על ידי זה העלייה ביומא דשבתא, בבחינת עצמות התענוג, מקור התענוגים, שזהו בחינת יצחק, גבורה דעתיק.

והנה ידוע, שכל הבחינות ומדריגות, ישנם בסוד הפרטים, ובסוד הכלל. וזהו שמארבע שבתות החודש, שהם בחינת עליות הפרטים, מצטרף ומתקבץ ונעשה עלייה כללית בראש חודש, דהיינו בהרגע שקודם המולד, שעולה המלכות בעילוי אחר עילוי עד תכלית העילוי כו'. והגורם לעלייה זו, הוא בחינת אור חסד לאברהם, שנמשך במעלי שבתא. ועל פי זה מובן גם כן, איך אפשר להיות חיבור שני הפכים כאחד, ממה שברגע שקודם המולד, הוא בבחינת אור חוזר, ומקבלת מגבורה. ובעת המולד, תתחיל לקבל מבחינת חסד לאברהם, ולהאיר בבחינת אור ישר, ממעלה למטה. כי גם העלייה ממטה למעלה, בבחינת אור חוזר, הוא דוקא על ידי מדריגות אור וחסד לאברהם שהוליד את יצחק.

וביאור הענין יובן, על פי מה שאיתא בעץ חיים, שהתהוות הזמן, הוא מבחינת מטי ולא מטי. ולמטה, הוא ענין רצוא ושוב. והיינו, כי אם היה המשכת החיות מאור אין סוף ברוך הוא, בעולמות, בבת אחת, שלא בבחינת התחלקות, על דרך משל, אלו יצויר, גילוי השכל שלא על ידי אותיות מחשבה דיבור ומעשה, זה נקראת בבת אחת, לא היה מתהווה הזמן כלל. כי הזמן, הוא מצורף ומקובץ מריבוי חלקים, על דרך משל למטה, היום הוא כ"ד שעות, ובכל שעה יש תת"ף חלקים. שדוקא בהתקבץ והצטרף תת"ף חלקים, נעשה שעה. וכ"ד שעות נעשה יום. ושרש זה למעלה, הוא מה שיש כ"ד צירופים דהוי"ה ואדנ"י, שמכל צירוף נמשך חיות שעה אחת. ותת"ף חלקי השעה, הם צירופים קטנים ביותר. שבפחות מזה, אי אפשר להתחלק כו'.

והוא ענין הנשימות שבאדם, כמו שכתוב, כל אשר נשמת רוח חיים באפיו, ודפיקו דליבא. שבשיעור שעה, יש תת"ף נשימות, שהוא ענין רצוא ושוב, התפשטות החיות, והסתלקות כו'. ולכן, יש בשעה, תת"ף רגעים, שהם צירופים קטנים, להמשכת החיות, בדרך רצוא ושוב. ואין זה מה שכתוב בגמרא, רגע כמימרא שהיה ישן דוד המלך עליו השלום, הם שעה אחת, זה נשימות גדולות. שכל נשימה, כולל ח"י נשימות קטנות. וזהו שכתוב בחזקיה, חי חי יודוך. ובמדרש רבה, על פסוק כל עמל אדם לפניו, כל מה שיעמול האדם בתורה ומצות, אין כדאי לקלס ולשבח על הבל ונשימה אחת שמוצא מפיו. ועל זה נאמר, כל הנשמה תהלל י"ה, על כל נשימה ונשימה, יש לקלס

ולהלל לי"ה ברוך הוא. והיינו לפי ששרש ההמשכה, הוא ממקום שכחשיכה כאורה כו' ואם צדקת כו'.

ושרש המשכת הזמן, למעלה, הוא מה שכתוב, כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול, שהוא ענין ששה מדות דאצילות, שכל מדה היא יום, שכולל אלף שנים שלמטה, ומשם נמשך להתחלק לשנים ולחדשים וימים ושעות ורגעים. ולמעלה מהמדות, הוא למעלה מסדר זמנים, כי אם שם הוא בחינת מטי ולא מטי, ובחינת מחשבה הקדומה הכללית, שצופה ומביט בסקירה אחת. וזהו סדר המשכת הזמן מלמעלה למטה. וכמו כן, בבחינת עליות הזמן ממטה למעלה. כי כל צירוף, כשפועל פעולתו, שמחיה בדרך רצוא. ושוב, הוא מסתלק ונכלל. ולהיכן הוא מסתלק, היינו בבחינת הכלל שלמעלה ממנו. הצירוף דרגע, נכלל בשעה, ושעה ביום, ויום בחדש, וחדש בשנה, ושנה בבחינת אלף שנים בעיניך כיום אתמול, שהוא ענין המדות דאצילות, שהם סדר זמנים כנזכר לעיל. ולמעלה מהם, הוא למעלה מסדר זמנים. אם כן, הוא עלייה למעלה מהזמן. וחוזר ונמשך מלמעלה מהזמן, בדרך מטי ולא מטי, ונעשה מזה בסדר השתלשלות רצוא ושוב והתהוות הזמן. ועל פי זה יבואר, איך שהמשכת העונג דמעלי שבתא, שהוא בחינת חסד לאברהם, גורם העלייה דיומא דשבתא. ואחר כך, כשמצרפים העליות פרטיים דארבע שבתות, נעשה העלייה כללית דראש חודש, כמו שבשרש הזמן, על ידי שנמשך תחלה בחינת מטי, נעשה מזה בסדר ההשתלשלות בחינת רצוא והסתלקות כו'. ויובן עוד מזה, שבשבת, עיקר המכוון, הוא העלייה שאחר כך ביומא דשבתא, שאז הוא העלאת הבירורים, בעצמות התענוג הפשוט. וכמו שמבחינת מטי, נעשה הרצוא כו'. ובראש חודש, עיקר המכוון, הוא השוב וההמשכה שאחר כך בעת המולד, שמתחלת לקבל מבחינת חסד לאברהם, ולהתפשט למטה, להאיר בבחינת אור ישר, כמו שמהרצוא, שהוא הסתלקות החיות, המכוון, להיות ההתפשטות והשוב.

סליק.